

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
HÒA BÌNH

ĐỀ CHÍNH THỨC

KỶ THI TUYỂN SINH VÀO LỚP 10 CÁC TRƯỜNG THPT,
PT DTNT THPT TỈNH, CÁC TRƯỜNG PT DTNT THCS&THPT
NĂM HỌC 2021 - 2022

ĐỀ THI MÔN NGỮ VĂN
(DÀNH CHO TẤT CẢ CÁC THÍ SINH)

Thời gian làm bài: **120 phút** (không kể thời gian giao đề)
Đề thi có 01 trang, gồm 03 câu.

Câu 1. (3,0 điểm)

Đọc văn bản sau và thực hiện các yêu cầu bên dưới:

Có một người phụ nữ nọ vừa chuyển đến nơi ở mới. Hàng xóm của bà là một người mẹ nghèo sống cùng cậu con trai đang tuổi thiếu nhi. Một buổi tối mất điện, bà chưa kịp thấp nền lên cho sáng thì có tiếng gõ cửa. Bà ra mở cửa, thì ra đó là con của nhà hàng xóm. Cậu bé nói: "Con chào dì, dì cho con hỏi nhà dì có nến không ạ?". Người phụ nữ trầm nghĩ: "Cái gia đình này nghèo đến nỗi ngay cả nến cũng không có sao. Tốt nhất là không cho, vì nếu cho, họ sẽ ý lại mất". Nghĩ vậy, bà trả lời: "Dì không có". Đúng lúc bà đang chuẩn bị đóng cửa thì cậu bé cười rạng rỡ và lấy trong túi áo ra hai cây nến: "Mẹ và con sợ dì sống một mình không có nến nên con đem sang biếu dì hai cây nến để thấp sáng ạ". Lúc này, bà vừa thấy xấu hổ, vừa cảm động rơi nước mắt, rồi bà liền ôm chặt cậu bé vào lòng.

(Theo Internet)

a. (0,5 điểm) Xác định thành phần trạng ngữ trong câu văn sau:

Một buổi tối mất điện, bà chưa kịp thấp nền lên cho sáng thì có tiếng gõ cửa.

b. (0,5 điểm) Tìm và ghi lại 01 lời dẫn trực tiếp có trong văn bản trên.

c. (1,0 điểm) Theo em, vì sao người phụ nữ lại vừa thấy xấu hổ, vừa cảm động rơi nước mắt?

d. (1,0 điểm) Bài học nào trong văn bản có ý nghĩa nhất với em? Vì sao? (Trả lời khoảng 3 đến 5 dòng.)

Câu 2. (2,0 điểm)

Em hãy viết một đoạn văn (khoảng 12 đến 15 dòng) về ý nghĩa của tinh thần chia sẻ khó khăn trong cuộc sống.

Câu 3. (5,0 điểm)

Cảm nhận của em về vẻ đẹp của thiên nhiên đất trời từ hạ sang thu trong bài thơ

Sang thu (Hữu Thỉnh):

bát ngợp → Bỗng nhận ra hương ổi
lan tỏa → Phả vào trong gió se
nhân hơi → Sương chùng chình qua ngõ
lũl thối → Hình như thu đã về

Vẫn còn bao nhiêu nắng
Đã vơi dần cơn mưa
Sấm cũng bớt bất ngờ → An dục
Trên hàng cây đứng tuổi. "

nhân Roá → Sông được lúc dềnh dàng
Chim bắt đầu vội vã
Có đám mây mùa hạ
Vắt nửa mình sang thu

(SGK Ngữ văn 9, tập hai, NXB Giáo dục, 2019)

Hết

(Thí sinh không được sử dụng tài liệu. Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm)

Đáp án đề thi tuyển sinh lớp 10 môn Văn năm 2021 tỉnh Hòa Bình

Câu 1:

Cách giải:

a. Thành phần trạng ngữ trong câu: “Một buổi tối mất điện, bà chưa kịp thấp nền lên cho sáng thì có tiếng gõ cửa” là cụm từ Một buổi tối mất điện

b. Lời dẫn trực tiếp trong đoạn trích: “Con chào dì, dì cho con hỏi nhà dì có nền không ạ?”; “Cái gia đình này nghèo đến nỗi ngay cả cây nền cũng không có sao. Tốt nhất là không cho, vì nếu cho họ sẽ ý nại mất”; “Dì không có”; “Mẹ và con sợ dì sống một mình không có nền nên con đem sang biếu dì hai cây nền để thấp sáng ạ”. Học sinh có thể chọn một trong số các lời dẫn trực tiếp trên.

c. Học sinh trình bày theo cảm nhận của mình có giải thích.

Gợi ý:

Người phụ nữ cảm thấy xấu hổ vì sự ích kỉ, sự xấu xa khi bản thân có suy nghĩ không tích cực đối với người khác.

Người phụ nữ cũng đồng thời cảm động vì người mẹ và đứa con của gia đình nghèo bên cạnh lại dùng tình yêu thương, sự bao dung, quan tâm để đáp lại sự ích kỉ của người phụ nữ.

d. Học sinh tự nêu lên thông điệp có ý nghĩa với mình, chú ý lý giải:

Thông điệp:

Cuộc sống vẫn luôn có những điều tốt đẹp, hãy mở rộng trái tim, trao đi yêu thương. Đừng để trái tim chứa đầy sự nghi hoặc hay ích kỷ.

Câu 2:

Cách giải:

I. Mở đoạn

Giới thiệu vấn đề cần nghị luận: ý nghĩa của tinh thần chia sẻ khó khăn trong cuộc sống.

(Học sinh tự lựa chọn cách mở bài trực tiếp hoặc gián tiếp cho bài làm văn của mình).

II. Thân đoạn

1. Giải thích

- Chia sẻ: Cùng người khác san sẻ vui buồn, những trạng thái tình cảm, tâm hồn với nhau; cả sự chia sẻ những khó khăn về vật chất, giúp nhau trong hoạn nạn...

=> Biết yêu thương, san sẻ những điều nhỏ nhất nhất với những người xung quanh, thì chúng ta sẽ nhận lại tình yêu thương, sự tôn trọng của mọi người, cuộc sống này sẽ trở nên vui vẻ và hạnh phúc hơn.

2. Bình luận

- Cuộc sống đầy những khó khăn vì vậy cần lắm những tấm lòng đồng cảm, sẻ chia

+ Sẻ chia về vật chất: giúp đỡ khi khó khăn, hoạn nạn.

+ Sẻ chia về tinh thần: ánh mắt, nụ cười, lời an ủi, chúc mừng, đôi khi chỉ là sự im lặng cảm thông, lắng nghe.

- Ý nghĩa tinh thần chia sẻ khó khăn trong cuộc sống:

+ Khi giúp đỡ người khác, ta sẽ nhận lại sự kính trọng, niềm tin yêu của người khác và cả sự sẵn sàng giúp đỡ lại mình lúc mình gặp khó khăn.

+ Mỗi người biết chia sẻ, yêu thương, giúp đỡ người khác sẽ góp phần làm cho xã hội này giàu tình cảm hơn, phát triển văn minh hơn.

- Phê phán bệnh vô cảm, lối sống ích kỉ, sống thiếu trách nhiệm với đồng loại, với cộng đồng ở một số người.

3. Chứng minh

Học sinh tự lấy dẫn chứng về nhân vật, sự việc yêu thương, chia sẻ làm minh chứng cho bài làm văn của mình.

Lưu ý: dẫn chứng phải tiêu biểu, nổi bật, xác thực được nhiều người biết đến.

4. Bài học nhận thức và hành động

- Nhận thức: Đồng cảm, sẻ chia giúp con người thêm sức mạnh để vượt qua những thử thách, những nghịch cảnh của cuộc đời.

- Hành động: Phải học cách đồng cảm, sẻ chia và phân biệt đồng cảm, sẻ chia với sự thương hại, ban ơn...

III. Kết đoạn

- Khẳng định lại vấn đề: vai trò của ý nghĩa tinh thần chia sẻ khó khăn trong cuộc sống.
- Rút ra bài học, liên hệ bản thân.

Câu 3:

Cách giải:

1. Mở bài

- Giới thiệu vài nét về tác giả Hữu Thỉnh- là một nhà thơ viết nhiều và viết rất hay về con người, cuộc sống nông thôn- một nhà thơ mộc mạc nhưng vô cùng tinh tế.
- Giới thiệu vài nét về bài thơ “Sang thu”: bài thơ miêu tả những chuyển biến nhẹ nhàng của đất trời từ hạ sang thu, không chỉ có hình ảnh thiên nhiên mà còn có bóng dáng con người trước mùa thu của cuộc đời.

2. Thân bài

a. Cảm nhận tinh tế của nhà thơ về tín hiệu sang thu

- Cảm nhận tín hiệu thu về không gian gần bằng nhiều giác quan và sự rung cảm tinh tế
 - + Hương ổi chín lan vào không gian, phả vào gió se
 - + Sương đầu thu giăng mắc nhẹ nhàng, chuyển động chậm chậm nơi đường thôn ngõ xóm
 - + Từ “bỗng” diễn tả sự ngạc nhiên, ngỡ ngàng của nhà thơ trước những phát hiện thú vị báo thu về
 - + Động từ “phả” gợi lên hương thơm của ổi chín như sánh lại, luồn vào trong gió gợi lên cho người đọc hình dung được không gian và thời gian của tiết sang thu
 - + Gợi ra hình dung của hương ổi chín lan trong không gian, phả vào gió se + Chùng chình – nghệ thuật nhân hóa: sương như có ý chậm lại, quán quýt, điều đó cũng gợi hình ảnh về bước đi của thời gian, nhẹ nhàng.
- Bức tranh mùa thu được tác giả Hữu Thỉnh khắc họa qua hình ảnh, cách nhìn, cảm nhận và cả tận hưởng: hương ổi, gió, sương,... đây là sự kết hợp của nhiều giác quan khác nhau mang qua bốn câu thơ ngắn ngủi nhưng cũng đủ làm cho bạn đọc hình dung ra những đặc trưng của mùa thu và bức tranh mùa thu nơi quê nhà thanh bình như được hiện ra rõ nét hơn, đẹp đẽ hơn.

b. Những chuyển biến tinh tế của đất trời lúc thu sang

- Khoảnh khắc giao mùa được diễn tả thú vị qua đám mây mùa hạ “vắt nửa mình sang thu” – nghệ thuật nhân hóa diễn tả sự nuối tiếc, sự lưỡng lự trước khi chuyển mùa.

- Hình ảnh dòng sông trôi thanh thản, êm dịu chính là sự lắng đọng, “dềnh dàng” đặc trưng của mùa thu

- Chim “vội vã”: nghệ thuật nhân hóa, dường như chim muông cũng cảm nhận được sự chuyển giao của mùa mới nên tìm cho mình hướng đi.

→ Bốn câu thơ đã khắc họa những biến chuyển tinh tế của cảnh vật từ mùa hè sang mùa thu. Các hình ảnh, chi tiết đặc sắc giàu sức gợi hình tái hiện chân thật góc nhìn cũng như cảm xúc say sưa, hòa nhịp của tác giả trong khoảnh khắc thiêng liêng của đất trời. Mỗi cảnh vật lại có một đặc trưng riêng nhưng tất cả đã làm cho bức tranh mùa thu thêm thi vị hơn.

c. Thiên nhiên sang thu còn được gọi ra qua hình ảnh cụ thể: Nắng – mưa:

Vẫn còn bao nhiêu nắng

Đã vơi dần cơn mưa

- Các tính từ chỉ mức độ “vẫn còn”, “vơi dần” bớt từ chỉ mức độ rằng hạ nhạt dần, thu đậm nét hơn

- Quan sát tinh tế, nhạy cảm của tác giả: Sấm cũng bớt bất ngờ/ Trên hàng cây đứng tuổi

+ Hình ảnh thực của tự nhiên sang thu sấm thưa thớt, không còn dữ dội làm lay động hàng cây nữa

+ Nghệ thuật nhân hóa: “bớt bất ngờ” - trạng thái của con người

+ Hai câu thơ cuối: Hình tượng sấm thường xuất hiện bất ngờ đi liền với những cơn mưa rào chỉ có ở mùa hạ. Đó cũng là những vang động bất thường của ngoại cảnh, của cuộc đời. “Hàng cây đứng tuổi” gợi tả những con người từng trải đã từng vượt qua những khó khăn, những thăng trầm của cuộc đời. Qua đó, con người càng trở nên vững vàng hơn.

→ Tầng sâu chính là ý nghĩa triết lí nhân sinh: con người khi cứng cáp, trưởng thành sẽ không còn sợ, hay cảm thấy bất ngờ trước những thử thách, sóng gió của cuộc đời. Con người từng trải sẽ vững vàng, kiên định hơn trước những tác động bất thường từ ngoại cảnh.

* Khẳng định lại giá trị nội dung và nghệ thuật của tác phẩm:

- Nội dung: Sang thu là bài thơ đẹp thể hiện những rung động tinh tế của tác giả trước khoảnh khắc chuyển mùa hạ sang thu. Qua đó nêu bật lên chiêm nghiệm của tác giả về cuộc đời, con người.

- Nghệ thuật: sử dụng nhiều từ láy, tính từ gợi trạng thái, hình ảnh chân thực. Nghệ thuật nhân hóa mang lại cái hồn cho bài thơ, nghệ thuật ẩn dụ tạo chiều sâu về cảm xúc và suy nghĩ.

3. Kết bài

- Khẳng định những vẻ đẹp thiên nhiên đất trời từ hạ sang thu trong bài thơ và triết lí nhân sinh của tác giả.

- Nêu cảm nhận của bản thân.